

Prisen over 20 000 Kr. og ikke under. Men altsaa, lad os sige, at Bygningerne koster 20 000 Kr. Heraf skal der forrentes 6 000 Kr. med $4\frac{1}{2}$ pCt. aarligt, det giver 270 Kr. og yderligere efter 3 Aars Forløb betales 1 pCt. i Afdrag; det bliver 180 Kr. af 18 000 Kr. — jeg overser ikke, at vedkommende selv skal være i Besiddelse af den ene Tiendedel. Altsaa, Afdraget: 180 Kr. lagt til de 500 Kr. Afgift af Jorden og de 270 Kr. om Aaret i Renter af 6 000 Kr. af Byggelaanet giver en aarlig Ydelse af 950 Kr., altsaa 95 Kr. gennemsnitlig pr. Tønde Land. Det ligger langt over det dobbelte af, hvad Ydelsen var efter Landarbejderloven af 1899, og jeg tror, at vi let vil komme til Tider, hvor det vil være umuligt for vedkommende at svare disse 95 Kr. pr. Tønde Land. Som sagt, jeg erinder, at vedkommende skulde selv eje $\frac{1}{10}$ af, hvad Bygningerne koster at opføre, altsaa 2000 Kr. Men dertil kommer, at han maa eje, hvad det koster at anskaffe Besætning. Hvad dette vil blive, er vanskeligt at afgøre. Skal han have et Par Smaaheste og 4 Køer, som er det mindste, ryger 6 000 Kr. og det foruden Udgifter til Vogne og Avlsredskaber eller noget som helst andet. Jeg skal ikke sætte det højere op, men nøjes med 6 000 Kr. Vedkommende maa altsaa være i Besiddelse af 8 000 Kr. Det maa efter min Opfattelse, hvis jeg ikke tager fejl, blive meget vanskeligt. Jeg forudsætter stadig, at det ikke bliver ubemidlede, der kommer ind under denne Lov. Selv om de vedkommende altsaa hører til de mindre bemidlede og ejer disse 8 000 Kr., vil de med en aarlig Ydelse af 95 Kr. gennemsnitlig pr. Tønde Land komme til at sidde overordentlig haardt i det. Nu forudsætter jeg — jeg tager et meget talende Eksempel —, at vedkommende sidder som Ejer i 30 Aar, saa er hans Børn i Vej, eller han har ingen, eller de er i Virksomhed, og at han skal sælge til andre — jeg ser nok, der er kommet et Ændringsforslag om Statens Forkøbsret, hvis Betydning jeg ikke kan dømme om. Og naar disse 30 Aar er gaaet, saa er Bygningerne blevet ældre, og da vi maa haabe til den Tid at være nede paa det Niveau, som forelaa før Krigen, vil Bygningerne være 6 000 Kr. værd —, minus det, de er sunket i Værdi paa Grund af Alderen. Jeg ser bort derfra og regner dem til en Værdi af 6 000 Kr. Naar Manden saa skal sælge, vil det være meget vanskeligt for ham, da der i Ejendommen staar en første Prioritet

paa 10 000 Kr. til Staten, som forrentes med 500 Kr., at faa 16 000 Kr. for Bygninger, Besætning o. s. v., nemlig 6 000 Kr. for Bygningerne plus de 10 000 Kr., der staar i Jorden, men da vil hele hans Kapital, de 8 000 Kr., være fuldkommen tabt. Men ikke nok dermed, i Løbet af disse 30 Aar, han har siddet paa denne Ejendom, vil Prioriteten være afdraget med et Beløb af 4 860 Kr. De første 3 Aar er afdragsfri, og i de 27 Aar afdrager han 180 Kr. om Aaret, det vil sige 4 860 Kr. De 12 000 Kr., han skylder Staten, er altsaa kun nedbragt til 7 140 Kr. efter 30 Aars Forløb, men efter at han har sat sin Formue, de 8 000 Kr., til og ikke faar mere for Ejendommen, end hvad der staar i den til Staten, maa han gaa derfra med en Gæld paa Ryggen af 7 140 Kr. Men ikke nok dermed, Slutningen af Ændringsforslag Nr. 4 siger: „Bortsælges Ejendommen, kan Staten helt eller delvis forlange det nedskrevne Rentebeløb indbetalt.“ Dette Rentebeløb vil i Løbet af de 30 Aar være godt 425 Kr. om Aaret og vil altsaa være naaet op til 12 750 Kr. Naar dette bliver lagt til de 7 140 Kr., der endnu var Restgælden, foruden de 6 000 Kr. Byggelaan, vil han gaa derfra med en Gæld paa Ryggen af 19 890 Kr. eller ca. 20 000 Kr. Det er muligt, at Konjunkturerne kan blive lidt højere, saa at han faar lidt af de 8 000 Kr. tilbage — skal vi sige: indtil Halvdelen, men saa stor en Pris kan man ikke forudsætte, at han faar for Ejendommen. Hvis han da betaler 4 000 Kr., kan han nøjes med at gaa derfra med en Gæld paa 16 000 Kr., altsaa en Gæld, der er akkurat dobbelt saa stor, som hans Formue var, da han overtog Ejendommen. Det er den Gæld, han forlader Ejendommen med efter 30 Aars Forløb. Hvis ikke disse Tal er gale — jeg maa stadig forudsætte, at der er noget, jeg har overset —, synes det mig, at Rigsdagens Partier ikke kan byde en Landarbejder den Slags Vilkaar, thi det vilde være det samme som, at man efter at have afskaffet det private Fæste- og Lejeforhold, gik til noget, der efter min Opfattelse er af langt værre Karakter.

Men naturligvis, man maa ogsaa indrømme, at Loven aabner vedkommende Adgang til, i Stedet for at sælge Ejendommen, at overdrage den til en Datter eller Søn, der vel gaar ind paa de samme Betingelser. Saa sidder Sønnen eller Datteren de næste 30 Aar, og Gælden bliver nedbragt med 5 400 Kr. Resten bliver saaledes efter 60 Aars Forløb ca. 1 740 Kr. Det er ikke